

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 1 від 24.04.2023

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

ПРОГРАМА

фахового випробування з української мови та літератури

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Спеціальність: 035 Філологія
Спеціалізація: 035.01 Українська мова і література
Освітня програма: 035.01.05 Прикладна філологія

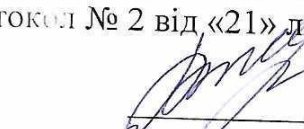

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної
таначальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри української
літератури, компаративістики
і грінченкознавства
та кафедри української мови
Протокол № 2 від «21» лютого 2023 р.

Олена БРОВКО

Михайло ВІНТОНІВ

Київ – 2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит з української мови і літератури для вступників освітньої програми «Прикладна філологія» проводиться в **комбінованій (тестовій та усній формі)** українською мовою. Під час фахового іспиту перевіряється рівень оволодіння лінгвістичною, літературознавчою, комунікативною, творчою компетенціями абітурієнта.

Фаховий іспит складається з двох частин – *письмових тестових запитань* і практичного творчого завдання, результати якого вступник представляє в *усній формі*.

Перевірка теоретичних знань вступників за програмою вступного іспиту проводиться в *тестовій формі*.

Тестова частина охоплює освітні компоненти сучасної української мови и (фонетика, графіка, орфографія, лексикологія, фразеологія, лексикографія, словотвір, морфемна будова слова, морфологія, синтаксис, стилістика), історії української літератури, елементів теорії літератури (жанри, літературні напрями і стилі).

Друга частина вступного фахового іспиту – практичне завдання (українською мовою, відповідь в усній формі).

Тривалість фахового іспиту – 80 хвилин (*40 хвилин* – виконання тестових завдань, *40 хвилин* – виконання практичного завдання для подальшої відповіді в усній формі).

На тестову частину фахового іспиту винесені основні питання з української мови, історії української літератури, теорії літератури, що дасть можливість перевірити стан підготовки майбутніх магістрів, виявити їхнє вміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися в науковій інформації з питань філології.

Практичне завдання фахового іспиту має засвідчити здатність вступників планувати індивідуальні проєкти в галузі філології, орієнтуватися у сфері сучасної культури, виявити знання української мови, орфографічну та пунктуаційну грамотність.

Орієнтовна тематика практичного завдання (проєктної пропозиції) роботи оприлюднюється на іспиті. Це може бути блог читача, цикл публікацій з культури мови, подкаст літературно-мистецької тематики тощо. Обсяг – до 2 сторінок формату А 4. Текст виконаного практичного завдання вступник зачитує під час усної відповіді.

Комісія не висловлює оціночних суджень під час відповіді, не надає правильних відповідей і не коригує відповідь абітурієнта. Оцінка за іспит виставляється колегіально як середнє арифметичне з округленням на користь абітурієнта.

Під час оцінювання комісія враховує мовленнєву компетенцію абітурієнта, комунікативні навички та вміння спілкуватися українською мовою.

Фаховий іспит має засвідчити готовність вступників до здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю *035 Філологія*

(спеціалізація: 035.01 Українська мова і література; освітня програма 035.01.05. Прикладна філологія).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Сучасна українська літературна мова

ФОНЕТИКА

Фонетика як наука про звукову сторону мови. Звук як одиниця фонетики. Артикуляційна класифікація звуків української мови. Голосні і приголосні звуки. Різні визначення їх. Класифікація голосних звуків за рядом (переднього і заднього ряду) і за ступенем підняття язика (низького, середнього і високого піднесення); за наявністю чи відсутністю лабіалізації (огублені й неогублені). Класифікація приголосних звуків за участю голосу й шуму (шумні та сонорні); за місцем творення (губні, язикові, глоткові); за способом творення (зімкнені, щілинні, зімкнено-прохідні, африкати); а наявністю чи відсутністю палаталізації (м'які і тверді). Звуки мовлення і звуки мови. Поняття фонем. Основні функції фонем. Варіанти й варіації фонем. Фонетична система української літературної мови. Система фонем сучасної української літературної мови. Голосні фонем, їх склад. Питання про кількість голосних фонем української мови в дослідженнях українських учених. Диференційні ознаки голосних фонем. Система голосних фонем. Сильні й слабкі позиції голосних фонем. Приголосні фонем, їх склад. Питання про кількість приголосних фонем в українській мові. Диференційні ознаки приголосних фонем. Система приголосних фонем. Сильні і слабкі позиції приголосних фонем. Позиційні чергування голосних з приголосними: <у> - <в>, <і> - <й>. Поняття про історичні (морфологічні) чергування фонем: <е> - <о>, <і> - <а>, <о> - <а>, <е> - <і>, <у> - <а> та інші. Пізніші чергування голосних фонем: <о>, <е> з фонемним нулем; <о>, <е> з <і>; <е> з <о> після шиплячих та <й>; <и> з <о> у сполуках з сонорними <р>, <л> (ри, ли - ро, ло). Чергування приголосних фонем: <г>, <к>, <х> - <ж>, <ч>, <ш>; <г>, <к>, <х> - <з'>, <ц'>, <с'>; зубних з ясенними; однієї фонем з сполученням двох.

Склад як одиниця фонетики. Наголос як одиниця фонетики. Інтонація як одиниця фонетики. Орфоєпія. Орфоєпічні норми, їхнє значення. Графіка. Графічні засоби української мови: букви і небуквені засоби. Позначення на письмі твердості та м'якості приголосних. Орфографія. Зміни в українському правописі 2019 р.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Словниковий склад (лексика) – особливий рівень у системі мови.

Множинність, неоднорідність лексичних одиниць. Зв'язок лексики з дійсністю. Слово як багатоаспектна одиниця, що функціонує на всіх рівнях системи мови. Типи слів за загальним лексичним значенням: самостійні, службові й вигуківі; повнозначні та займенникові. Імена власні й загальні. Ономастика як наука про власні назви. Імена конкретні й абстрактні.

Метафора як спосіб семантичної деривації. Метонімія як спосіб семантичної деривації. Продуктивні моделі метонімічних перенесень. Лексична омонімія в українській мові. Пароніми в українській мові. Синонімія як фундаментальний тип відношень мовних одиниць. Лексичні антоніми, їх визначення.

Лексичні запозичення в українській мові. Соціальна й територіальна

диференціація лексики української мови. Лексика загальнонародна й лексика обмеженого вжитку. Науково-технічна й професійна термінологія. Джерела термінотворення в українській мові. Поняття про термінологізацію загальнонародної лексики і детермінологізацію. Словники термінів. Професіоналізми, відмінності їх від термінів. Жаргонна лексика. Арго. Використання жаргонної та арготичної лексики в літературній мові. Словники жаргонної та арготичної лексики. Діалектизми, види їх. Функції в тексті. Словники діалектної лексики.

Динамічні потенції лексико-семантичної системи мови. Активна й пасивна лексика. Застаріла лексика: історизми й архаїзми. Неологізми, їх різновиди і шляхи появи в мові. Оказіональні й потенційні слова. Словники нових слів і значень. Словники архаїзмів. Стилістична диференціація лексики української мови. Лексика стилістично нейтральна (міжстильова) і стилістично забарвлена. Розмовна лексика, її види. Книжна лексика, її види. Система стилістичних поміток у тлумачних словниках української мови.

Фразеологія. Фразеологізми, їх схожість і відмінність від інших мовних одиниць. Фразеологічні словники української мови.

Лексикографія. Енциклопедичні й лінгвістичні словники. Типи лінгвістичних словників. Тлумачні словники української мови. Структура словникової статті у тлумачних словниках. З історії української лексикографії. Сучасний стан лексикографії в Україні.

Словотвір сучасної української літературної мови як об'єкт наукового вивчення і як розділ мовознавства. Загальнотеоретичне і практичне значення розробки питань словотвору. Місце словотвору в системі наук про мову. Словотвір і морфемна будова слова. Зв'язок проблем словотвору з проблемами морфемної будови слова. Способи словотвору і структурні класи слів. Відмінність морфемного від словотвірного аналізу. Основні поняття і терміни словотвору: твірна основа (твірна база).

МОРФЕМНА БУДОВА СЛОВА

Поняття морфеми. Класифікація морфем за роллю в складі слова, за семантичною функцією, за наявністю звукового показника, за кількістю фонем, за здатністю сполучатися з іншими морфемами, за поширеністю. Співвідношення міжрегулярністю, продуктивністю і частотністю афіксів.

СПОСОБИ СЛОВОТВОРУ

Морфологічний спосіб творення слів: суфіксація, префіксація, префіксально-суфіксальний різновид, флективний різновид, постфіксація, складання. Специфіка кожного з різновидів морфологічного способу словотворення. Лексико-семантичний спосіб. Джерела лексико-семантичних дериватів, основні моделі. Лексико-синтаксичний спосіб. Специфіка лексико-синтаксичних утворень. Морфолого-синтаксичний спосіб. Специфіка морфолого-синтаксичного словотвору. Різновиди морфолого-синтаксичного словотвору: субстантивація, ад'єктивація, прономіналізація, адвербіалізація. Правила словотвірного аналізу слова.

МОРФОЛОГІЯ

Морфологія як учення про граматичні форми слова і граматичні категорії. Лексичне і граматичне значення слова. Способи вираження граматичних значень слова в українській мові. Граматична форма слова і граматична

категорія. Частина мови в українській мові. Питання про частини мови та їх класифікацію в мовознавчій літературі. Принципи виділення частин мови. Слова самостійні і службові.

ІМЕННИК

Визначення іменника як частини мови, його граматичні категорії та синтаксична роль. Семантичні групи іменників: власні і загальні назви, назви істот і неістот; значення конкретне (предметне, речовинне, збірне) та абстрактне. Граматичні особливості семантичних груп іменників. Категорія роду як одна з основних морфологічних ознак іменника. Поділ іменників за родами. Засоби вираження категорії роду іменників. Граматичний рід аббревіатур, іменників іншомовного походження та деяких власних назв. Іменники спільного роду. Хитання в роді. Категорія числа. Значення категорії числа. Іменники, що мають тільки форми однини або тільки форми множини. Вживання форм числа. Залишки форм двоїни в сучасній українській літературній мові та в народних говорах. Категорія відмінка. Значення категорії відмінка. Система відмінків у сучасній українській мові. Основні значення відмінків. Способи вираження значень відмінка, роду й числа в іменниках, що не мають форм словозміни. Відмінювання іменників. Поділ на відміни і групи. Система відмінкових форм однини та множини. Зауваження до відмінкових форм іменників. Іменники, що в сучасній українській мові перебувають поза чотирма відмінами. Особливості відмінювання українських і неукраїнських власних назв (прізвищ, топонімів). Відмінювані і невідмінювані аббревіатури. Словотвір іменників. Іменники, утворені морфологічним способом. Суфіксальні утворення. Префіксальні утворення. Префіксально-суфіксальні утворення. Іменники, утворені складанням. Неморфологічні способи творення іменників: лексико-семантичний, лексико-синтаксичний, морфолого-синтаксичний.

ПРИКМЕТНИК

Визначення прикметника як частини мови. Морфологічні властивості й синтаксична роль прикметників. Граматична залежність категорії роду, числа й відмінка прикметників. Прикметники якісні, відносні і присвійні. Відмінність між ними у значенні та в граматичному вираженні. Перехід відносних прикметників у якісні. Засоби безвідносного і відносного вираження міри ознаки. Ступені порівняння прикметників. Значення прикметників вищого ступеня. Засоби утворення прикметників вищого ступеня. Значення прикметників найвищого ступеня. Засоби утворення прикметників найвищого ступеня. Відмінювання прикметників. Повні й короткі форми прикметників. Залишки нечленних та нестягнених членних прикметників у сучасній українській мові, сфера їх уживання. Тверда і м'яка групи прикметників. Сучасні відмінкові форми прикметників. Особливості відмінювання прикметників з другою частиною – лиций. Відмінювання субстантивованих прикметників. Словотвір прикметників. Морфологічний спосіб творення прикметників: суфіксальний, префіксальний, префіксально-суфіксальний, складання основ. Утворення прикметників від географічних назв.

ЧИСЛІВНИК

Питання про місце числівників у системі частин мови. Визначення числівника. Поділ числівників за значенням. Кількісні числівники

як основний розряд числівників. Питання про порядкові та неозначено-кількісні числівники. Іменники, що виражають поняття кількості, та відмінність їх від числівників. Поділ числівників за будовою. Неоднорідність морфологічної структури числівників. Генетичний зв'язок числівників з іменниками й прикметниками. Граматичні категорії числівника. Синтаксичні зв'язки числівників з іменниками. Стилiстичні особливості числівників з іменниками. Відмінювання числівників різних розрядів. Творення числівників: прості, складні і складені кількісні числівники; морфологічний склад збірних, неозначених і дробових числівників; творення порядкових числівників.

ЗАЙМЕННИК

Місце займенника в системі частин мови. Визначення займенника. Особливості граматичних категорій займенника. Відсутність категорій роду й числа в окремих типах займенників. Суплетивні форми займенника. Поділ займенників за значенням. Групи займенників, співвідносні з іншими частинами мови. Стилiстичні функції різних розрядів займенників. Розрізнення займенників i інших омонімічних з ними частин мови.

Прономіналізація. Відмінювання різних розрядів займенників. Короткі історичні пояснення про утворення окремих форм займенників.

ДІЄСЛОВО

Визначення дієслова. Основні граматичні категорії і форми дієслова. Синтаксична роль дієвідмінюваних і недієвідмінюваних дієслівних форм. Інфінітив, Категорія часу. Значення та вживання форм теперішнього, минулого, давноминулого та майбутнього часу в українській мові. Утворення форм теперішнього, минулого, давноминулого й майбутнього часів (з історичним поясненням). Категорія особи. Значення й граматичні способи вираження категорії особи. Зауваження до окремих особових форм. Безособові дієслова. Категорія способу. Значення та вживання дійсного, умовного та наказового способів. Утворення форм умовного й наказового способів. Категорія виду. Значення категорії виду дієслова. Дієслова доконаного виду їх групи. Дієслова недоконаного виду, їх групи. Видові пари дієслів. Видові ланцюжки. Одно – і двовидові дієслова. Способи творення дієслівних видів. Категорія стану дієслова. Перехідність, засоби її вираження. Стани дієслова: активний, зворотно-середній, пасивний. Дієслова, яким не властива категорія стану. Категорія числа і роду в дієслівних формах. Типи дієвідмін. Дієслова I та II дієвідміни й атематичні дієслова. Розрізнення дієвідмін за морфологічними ознаками інфінітива. Утворення дієслівних форм від основи теперішнього часу та від основи інфінітива. Способи словотвору дієслів. Дієприкметник як проміжний розряд між дієсловом і прикметником. Синтаксична роль дієприкметника. Активні й пасивні дієприкметники та їх творення. Безособові форми дієприкметникового походження на -но, -то та їх синтаксична роль. Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Синтаксична роль дієприслівника. Утворення дієприслівників.

ПРИСЛІВНИК

Визначення прислівника. Морфологічні ознаки прислівників та їх синтаксична роль. Групи прислівників за значенням. Групи прислівників за походженням. Ступені порівняння прислівників. Емоційно забарвлені прислівники. Питання про безособово-предикативні слова (слова «категорії

стану»). Модальні слова. Групи за значенням і вживанням.

ПРИЙМЕННИК

Визначення прийменника. Морфемний склад прийменників. Утворення прийменників від інших частин мови. Значення і вживання прийменників. Основні значення прийменникових конструкцій.

СПОЛУЧНИК

Визначення сполучника. Поділ сполучників за походженням і будовою.

Сполучники сурядності і підрядності. Сполучники та сполучні слова.

ЧАСТКИ

Визначення частки, функція часток у мові. Групи часток за місцем у реченні, за функціями, за значенням.

ВИГУКИ

Визначення вигука. Типи вигуків за значенням і вживанням. Розряди вигуків за походженням. Перехід самостійних слів і словосполучень у вигуки. Синтаксичні функції вигуків. Звуконаслідувальні слова.

СИНТАКСИС

Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови. Синтаксичні одиниці. Словосполучення і речення як основні синтаксичні одиниці, їх спільні і відмінні риси. Предикативність / непередикативність як головна ознака, що розрізняє речення і словосполучення. Словосполучення і слово. Питання про відношення предикативних сполук до словосполучення. Словосполучення як синтаксична одиниця, що характеризується наявністю синтаксичного зв'язку між її компонентами. Короткі відомості з історії вчення про словосполучення; неоднакове розуміння словосполучення в сучасних працях із синтаксису. Вільні («синтаксичні») і зв'язані («нерозкладні») словосполучення; фразеологічні сполуки та їхнє відношення до словосполучення. Словосполучення мінімальної конструкції (прості); їх структурні схеми (моделі), ускладнені (складні) як комбінації кількох простих та їхні різновиди. Синтаксичні зв'язки між словами у словосполученні, зв'язок сурядний і підрядний. Види сурядного зв'язку – відкритий і закритий. Засоби їх вираження. Питання про належність сурядних сполук до словосполучення. Форми підрядного зв'язку між компонентами словосполучень – узгодження, кореляція, керування, прилягання, інтеграція. Узгодження та його різновиди: формальне, смислове, окаятивне. Особливості зв'язку між компонентами у прикладкових сполуках. Керування. Прилягання та його різновиди. Засоби вираження підрядних зв'язків. Питання про синтаксичний зв'язок між компонентами предикативної сполуки. Словосполучення, утворені на основі підрядних зв'язків.

Речення як синтаксична одиниця. Ознаки речення. Класифікаційні схеми речень у синтаксисі. Речення прості й складні. Просте речення. Типи за метою висловлення: розповідні, питальні та спонукальні, бажальні. Інтонаційне їх оформлення. Речення окличні, стверджувальні і заперечні речення: типи із судженням. Прагматичні типи речень. Типи речень за структурою – прості й складні. Прості речення двоскладні й односкладні; непоширені і поширені. Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени, що складають структуру двоскладного речення. Підмет простий і складений. Способи їх вираження. Присудки прості і складені. Типи складених присудків, способи їх

вираження. Види зв'язку і при зв'язкових членів у складених присудках. Складний присудок. Односкладні речення. Типи односкладних речень. Означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові речення. Безособові речення. Питання про інфінітивні речення. Номінативні (називні) і генетивні речення. Вокативні речення.

Питання про слова-речення та їх різновиди. Структура поширеного речення. Другорядні члени речення у двоскладних й односкладних реченнях. Короткі відомості з історії вчення про другорядні члени речення; сучасний стан учення про члени речення. Другорядні члени речення та способи їх вираження. Означення. Узгоджені й неузгоджені означення. Прикладка. Вираження означення і прикладки словосполученням. Додаток. Прямі й непрямі додатки. Способи їх вираження. Обставини, типи обставин за значенням, вираження їх різними частинами мови і словосполученнями. Порядок слів у реченні. Граматичне значення і стилістична роль порядку слів. Поняття про інверсію. Повні і неповні речення. Різновиди неповних речень за складом. Роль неповних речень у монологічному і діалогічному мовленні. Речення як комунікативна одиниця, будова якої зумовлена конституцією. Актуальне членування. Співвідношення граматичного й актуального членування висловлень. Речення з однорідними членами. Однорідність і способи її вираження. Однорідні та неоднорідні означення. Питання про речення з однорідними присудками. Узагальнювальні слова при однорідних членах. Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення. Умови відокремлення другорядних членів. Відокремлені означення, додатки, обставини. Уточнювальні члени речення: семантика і структура. Вставні і вставлені слова в реченні. Значення і граматичне їх вираження. Приєднувальні конструкції, особливості структурного і семантичного вияву.

Звертання. Значення і способи вираження звертання. Складне речення. Питання про структурну схему складного речення. Складні речення мінімальної конструкції, утворені одним із видів синтаксичного зв'язку.

Типи складних речень: за структурою і семантикою. Складносурядні речення. Сміслові відношення між частинами складносурядного речення та засобами зв'язку між ними. Формальні типи складних речень.

Складнопідрядні речення. Структура складнопідрядного речення; відмінності у тлумаченні їх складових частин. Логіко-граматична, формально-синтаксична та структурно-семантична класифікації підрядних речень. Основні типи підрядних речень, що виділяються в сучасній літературі. Складні речення з неохарактеризованим зв'язком – безсполучникові складні речення. Засоби вираження зв'язків між частинами безсполучникових речень. Основні різновиди безсполучникових речень. Питання про семантико-синтаксичні співвідношення між безсполучниковими, складносурядними та складнопідрядними реченнями. Складні речення ускладненої конструкції, утворені на основі кількох видів зв'язку або неодноразовим повторенням одного виду зв'язку як комбінації мінімальних конструкцій. Складні синтаксичні конструкції. Засоби передачі чужого мовлення. Пряме, непряме і невласне пряме мовлення. Синтаксис тексту. Питання про одиниці тексту. Складне синтаксичне ціле як складова одиниця тексту, його будова і функції. Внутрішньотекстові структурні зв'язки і смислові відношення. Категорії і функції тексту. Пунктуація. Принципи

пунктуації. Пунктуація й синтаксична система мови. Пунктуація й інтонація. Основні типи пунктуаційних знаків та огляд їх уживання в простому та складному реченнях. Функції розділових знаків.

Історія української літератури

Давня українська література

Проблема періодизації давньої української літератури. Виникнення і розвиток літописання Київської Русі. Жанрова своєрідність "Повісті временних літ" "Слово о полку Ігоревім" – одна з найвидатніших пам'яток давньої української літератури. Мистецька довершеність твору. Історична основа "Слова о полку Ігоревім". Провідна ідея поеми та художні засоби її втілення. Полемічна література. Творчість Івана Вишенського: ідейне спрямування, особливості стилю. Козацькі літописи. Загальна характеристика. їхні автори. Літопис Самовидця. Літопис Григорія Грабянки. Літопис Самійла Величка. Образ Богдана Хмельницького в "козацьких" літописах.

Г. Сковорода – видатний мислитель ХУІІІ ст. Ідея "сродної праці" у творчості письменника. Гуманістична спрямованість його творів. Сатира Г. Сковороди. Збірки "Сад божественних пісень" та "Байки харківські".

Українська література ХІХ ст.

Зростання нової української літератури з кінця ХVІІІ до 40-х років ХІХ ст. просвітительський реалізм передшевченківського періоду. Бурлеск і твори, що стояли поза бурлескною традицією. Вияви сентименталізму, поєднання його з реалістичними тенденціями. Особливості розвитку українського романтизму. Жанрове, тематичне, образне і мовне збагачення літератури.

І. Котляревський – перший класик нової української літератури. "Енеїда" – перший твір нової української літератури. "Енеїда", її зв'язки з національними традиціями, зарубіжною літературою. Поняття про бурлеск і травестію. Умови становлення української драматургії. Драматичні твори ("Наталка Полтавка", "Москаль-чарівник"). їх художні особливості. Новаторський характер п'єси І.П. Котляревського "Наталка Полтавка". Роль пісні у п'єсі. Система образів, засоби їх розкриття. Просвітительський реалізм І. Котляревського.

Місце байкарської творчості П. Гулака-Артемовського та Є. Гребінки в літературному процесі.

Г. Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк нової української літератури, його українські повісті та оповідання. Гумористично-сатиричні твори ("Салдацький патрет", "Мертвецький Великдень", "Конотопська відьма" та ін.). Зв'язок їх з "Вечорами на хуторі біля Диканьки" М. Гоголя. Сентиментально-реалістичні повісті ""Маруся", "Сердешна Оксана", "Козир-дівка", їх ідейно-тематичне спрямування. Сентиментально-ідилічне змалювання побуту, обрядів, природи України у повісті "Маруся". Драматичні твори письменника ("Шельменко-денщик", "Сватання на Гончарівці).

Романтизм в українській літературі. Місце і значення його у процесі становлення нової української літератури. Творчість поетів-романтиків Л. Боровиковського, М. Костомарова, А.Метлинського, В. Забіли, М. Петренка.

Літературний рух 40–60-х років XIX ст. в Україні. Т. Г. Шевченко – основоположник нової української літератури. Творчий шлях поета. Багатогранність творчої діяльності Т.Г.Шевченка, його місце в літературному житті України. Періодизація творчості. Лірика і балади раннього періоду. Соціально-побутові та історичні поеми раннього періоду. Романтизм і реалізм у поемі "Гайдамаки". Драматичні твори, їх зв'язок з розвитком літературного й театрального мистецтва. "Назар Стодоля". Лірика періоду "трьох літ": її громадянський пафос і висока художня довершеність. Ідейно-естетичні погляди поета того часу. Мрії Т.Шевченка про майбутнє України в поезії "Ісаія. Глава 35". Тематичне, жанрове і стильове багатство поем "Сон" ("У всякого своя доля"). "Кавказ", "І мертвим, і живим...". Прометей – символічний образ нескореного народу (за поемою "Кавказ" Т. Г. Шевченка). Соціально-побутові поеми "Сова", "Наймичка", "Відьма". Твори на історичні теми, історична концепція Шевченка ("Холодний Яр", "Єретик", "Сліпий" та ін.). Творчість 1847–1857 років. Цикл поезій "В казематі". Поет на засланні, його лірика, її мотиви, образи. Проза Шевченка. Повісті російською мовою, вираження авторської позиції. Творчість 1857–1861 років. Поема "Неофіти", вірш "Юродивий". Естетичні погляди Т.Шевченка, його "Щоденник". Поняття про літературну критику, її зразки першої половини XIX століття.

Поетична творчість П. Куліша. "Чорна рада» П. Куліша – перший історичний роман в українській літературі. Зображення козацького лицарства в ньому та осмислення історичного минулого України.

Творчість Марка Вовчка. "Народні оповідання". Поняття про характер та його типовість. Художня майстерність у творенні образів персонажів у повісті Марка Вовчка "Інститутка" та в оповіданнях.

Літературний рух 70–90-х років XIX ст. Новий етап розвитку реалізму в 70–90-х роках. Тематичне, жанрове і стильове збагачення літератури.

Творчість І. Нечуя-Левицького. Літературні традиції і новаторство письменника. Повісті з життя селянства: "Микола Джеря", "Кайдашева сім'я". Поняття про соціально-побутову повість.

Життєвий і творчий шлях Панаса Мирного. Роман "Хіба ревуть воли, як ясла повні?", його тематика, образи, засоби їх типізації; мова твору. Своєрідність композиції роману. Поняття про соціально-психологічний роман.

Роман "Повія" як визначний твір вітчизняного реалістичного епосу. Викриття суспільних явищ пореформеного періоду в поєднанні з тонким психологічним аналізом. Своєрідність композиції, система образів роману.

Багатогранність творчого доробку Б.Д.Грінченка, соціально-психологічні аспекти його творів ("Без хліба", "Дзвоник", "Каторжна", "Украла", "Екзамен" та ін.).

Український професійний театр і драматургія другої половини XIX ст. Умови їх розвитку. Театр корифеїв під керівництвом М.Старицького і М.Кропивницького. І. Карпенко-Карий – найвидатніший драматург серед корифеїв українського театру. Новаторство в жанрі соціальної комедії ("Мартин Боруля", "Сто тисяч", "Хазяїн").

Життєвий і творчий шлях І. Франка. Становлення І. Франка як поета, його роздуми про "секрети поетичні". Збірка "З вершин і низин", її

новаторство, злободенність тематики, художня досконалість та перекладання на музику кращих творів. Збірки поезій "Зів'яле листя", "Мій Ізмарагд", "Із днів журби" та ін. Ліричний герой поетичної драми "Зів'яле листя".

Ідейно-художній аналіз соціально-побутових, історичних і філософських поем ("Лис Микита", "Іван Вишенський"). Місце художньої прози у спадщині письменника. Твори з робітничою тематикою ("Бориславські оповідання", "Борислав сміється" та ін.). Історична тема в прозі І.Франка. Образи і засоби їх типізації в повісті "Захар Беркут". Твори з життя інтелігенції та польської шляхти ("Петрії і Довбущуки", "Лель і Полель", "Перехресні стежки", "Основи суспільності" тощо). Драматичні твори, їх тематика, жанри і стильові особливості. Ідейно-художній аналіз соціально-побутової драми "Украдене щастя", її конфлікти, реалізм типів образів.

Українська література кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Українська література кінця ХІХ – початку ХХ ст.: основні тенденції розвитку. Життєвий і творчий шлях М.Коцюбинського, його ідейно-естетичні погляди. Творчі пошуки у 80-90-х роках ХІХ ст. ідейно-художній аналіз різних за проблематикою, жанрами і стильовими особливостями творів "Харитя", "Ціпов'яз", "Хо", "Дорогою ціною", "Лялечка" і "Цвіт яблуні". Традиції і новаторство в зображенні трагічної долі молдаван, татар і турків ("Для загального добра", "Відьма", "В путях шайтана", "На камені", "Під мінаретом"). Майстерність гумористичного, психологічного і ліричного зображення персонажів ідейно-художній аналіз новел ("Сміх", "Він іде", "Невідомий", "Подарунок на іменини", "Intermezzo", "В дорозі"). Повість "Fata Morgana". Повість "Тіні забутих предків" як правдива казка про Гуцульщину, її проблематика.

Життєвий і творчий шлях Лесі Українки. Основні мотиви, образи, художня специфіка лірики Лесі Українки. Драматичні поеми "Одержима". "Вавилонський полон", "На руїнах". Поняття про естетичний ідеал письменниці. Проблематика, образи та художні особливості творів "Осінь казка", "В катакомбах", "У пущі", "Камінний господар". Філософська ідея, система образів, поетична символіка, особливості композиції драми-феєрії "Лісова пісня". Поняття про її жанр. Трагедія людини відірваної від рідної землі, у драмі "Бояриня" Лесі Українки.

В. Стефаник – майстер української новелістики. Тематика, образи, художня специфіка новел.

О. Кобилянська – тонкий знавець людської душі. Повісті "Людина" і "Царівна", композиція, особливості творення образів, мова і стиль. Новели. Ідейно-художні особливості повістей "Земля" і "У неділю рано зілля копала". Використання засобів лірики й драми в епічному творі.

Українська література ХХ-ХХІ століття

Особливості розвитку української літератури початку ХХ ст.: традиції і новаторство. Різноманітність стильових манер у творчості письменників першої половини 20-х рр. Поєднання епічної розповіді з ліричним самовиявом письменника. Засвоєння українською літературою найновіших модерністських течій в європейському мистецтві. Розвиток української поезії 1920–1930 рр. Жанрово-стильове багатство ліричних творів.

Загальна характеристика творчості П.Тичини. Провідні збірки.

Особливості стилю письменника. Вияв українського модернізму в ранній творчості митця. Естетичні засади поезії П.Тичини. Поетичний вираз світовідчуття й світорозуміння нового покоління творчої інтелігенції у збірці "Сонячні кларнети". Відтворення настроїв людини через образи природи у збірці "Сонячні кларнети" Павла Тичини. Ідеал гармонії всесвіту, протест проти жорстокості війни і дійсності ("Скорбна мати"), ідеал національного визволення та свободи ("Золотий гомін"). Національна проблематика у ліриці 1917–1920 рр. Відтворення революції й громадянської війни, оспівування борців, що полягли за самостійну Україну ("Гей, вдарте в струни, кобзарі", "Пам'яті тридцяти"). Трагедія українського села. тема голоду ("Прийшли до мене в гості", "Загупало в двері прикладом"). Проблема національного відродження українського народу в творчості Павла Тичини. Збірки "Плуг" та "Замість сонетів і октав". Проблеми: революція і народ, інтелігенція, митець, культура. Обурення і відчай поета з приводу нового гніту, під який потрапила Україна у 20 рр. ("До кого говорить?"), роль митця у такому суспільстві ("І Бєлий, і Блок, і Єсенін. і Ключєв..."). Нова концепція дійсності у збірці "Вітер з України". Суперечливість творчої еволюції у 30–40 рр. Криза генія.

Життєвий і творчий шлях Максима Рильського. Розмаїття тем і мотивів, психологічна наповненість і витонченість поетичних образів у ліриці М.Рильського. Перша збірка "На білих островах": синтез реалістичної, романтичної манери письма та символізму. Відстоювання високої культури поетичної творчості в угрупованні неокласиків. Збірки "Під осінніми зорями". "Синя далечінь", "Крізь бурю і сніг" – досягнення Рильського-неокласика. Використання форми сонету. Єдність людини і природи, юнацьке почуття кохання, сум розлуки у ліричних поезіях "Яблука доспіли", "На білу гречку впали роси". "Ластівки літають, бо літається". Медитативна лірика. Розуміння краси, ставлення до культурних надбань минулих епох, до мови, до видатних митців минулого ("Рідна мова", "Ніцше", "Бодлер", "Шекспір"). Поетичне відтворення історії України, любові до рідної землі в поезії М.Рильського "Слово про рідну матір".

Поетична творчість неокласиків (М.Зеров, П.Филипович, М.Драй-Хмара. Ю.Клен). Загальна характеристика.

Життєвий і творчий шлях Володимира Сосюри. В. Сосюра – визначний поет-лірик. Провідні мотиви лірики. Особливості стилю письменника. Початок літературної творчості В. Сосюри. Ілюзії автора, нав'язані ідеологічною системою. Поетове "Я" і "Ми" в "Червоній зимі". Автобіографічна основа поеми. Національна проблема поеми "Мазепа". Конфлікт між козацькою республікою Україною та самодержавно-кріпосницькою Росією. Показ "страшної трагедії Мазепи" як трагедії

всієї нації. Інтимна лірика В.Сосюри: "Так ніхто не кохав...", "Білі акації будуть цвісти...".

Вольовий характер ліричного героя творів Євгена Маланюка. Тема історичної долі України, протест проти безправності на Україні, проголошення потреби формування нової, національно свідомої особистості. Ідея української державності у поезії Є.Маланюка. зображення "степової Еллади". Посилення трагедійності світовідчуття Є.Маланюка у пізніх поезіях.

Місце "празької школи в історії української літератури початку ХХ століття. Естетичне новаторство української прози 20–30 рр. Проблематика, жанри, багатство стильових течій. Жанрова різноманітність прози. Перевага новелістичних жанрів (короткі новели, шкіци, етюди, ескізи). Поєднання етичної розповіді з ліричним самовиявом письменників, громадянська пафосність (твори Г.Косинки, М.Хвильового. Ю.Яновського). Розвиток малих епічних жанрів (збірки оповідань і новел С.Васильченка, В.Винниченка, твори М.Івченка, М.Ірчана, М.Хвильового). Поява в середині 20-х років великих епічних полотен: повісті (М.Івченко. М.Хвильовий, П.Панч, В.Підмогильний) та романи (В.Підмогильний, А.Головко, Ю.Яновський, О.Досвітній).

Творчість Володимира Винниченка і її місце в літературному процесі. Тематика, гуманістичний пафос прози та драматургії. Характеристика одного прозового твору. Реалістичне зображення людських характерів у творах Володимира Винниченка.

Життєвий і творчий шлях М.Хвильового. Трагізм життєвої долі М.Хвильового та його героїв. Суперечність між гуманістичними, вселюдськими ідеалами й жорстокою дійсністю громадянської війни, роздвоєння особистості ("Я (Романтика)", "Мати"), сліпа віра в "загірну комуну" ("Синій листопад"). Зображення непримиренної жорстокої боротьби в громадянській війні ("Солонський яр") Традиції й новаторство Г. Косинки в новелістичному жанрі (стефаніківський тип). Епічно-драматичне начало в новелах Г. Косинки.

В. Підмогильний. Продовження інтелектуальної, філософсько-психологічної лінії в українській літературі початку ХХ ст. тематичне розмаїття прози митця: темалюдини і революції ("Історія пані Івги", "Повстанці"); тема голоду ("Проблема хліба". "Собака"); тема міста й села ("Остап Шаптала", "Місто"). Творчість В. Підмогильного в літературному контексті доби.

Ю. Яновський. Початок творчого шляху. Романтизм ранніх оповідань. Проблема духовного оновлення людини і суспільства ("Мамутові бивні", "Кров землі"). Ліризм, поєднання реалістичного з романтичним – основні ознаки творчості Ю.Яновського. "Вершники". Поєднання ознак народної думи, героїчної поеми, новелістичного роману; реалізму та романтизму. Трагедія роду Половців у романі "Вершники".

Художньо-естетичні шукання українських драматургів у галузі проблематики, жанрів, стилів. Проблематика: боротьба за новий світ і формування свідомості, психології ("Між двох сил" В.Винниченка, "Патетична соната" М.Куліша); історичної пам'яті ("Свіччине

весілля", "Ярослав Мудрий" І.Кочерга); розвиток жанру трагікомедії, використання елементів вертепної драми у п'єсах М.Куліша ("97". "Народний Малахій", "Патетична соната", "Маклена Граса"). Значення творчості М.Куліша для становлення української драматургії в 20-ті рр. ХХ ст. та дальшого її розвитку.

Відображення традицій українського народу в романі Івана Багряного "Тигролови". Розкриття основної теми Батьківщини-України в широких соціально-політичних та духовно-історичних аспектах в ліриці П. Тичини, М. Рильського, М. Бажана, А. Малишка, В. Сосюри.

Сміливість постановки питань про долю українського народу, своєрідність художньої форми творів О.Довженка. Провідні ознаки стилю О.Довженка, їх виявлення у "Повісті полум'яних літ". Роздуми про джерела духовного формування людини та ознаки національно-органічного способу мислення в кіноповісті О. Довженка "Зачарована Десна".

Ідея "великої літератури" У. Самчука. Прагнення письменників поєднати модернізм та національно-органічний стиль у своїй творчості. Проблема боротьби добра і зла в романі У.Самчука "Марія". Своєрідне розкриття теми існування людини в тоталітарному суспільстві, пошуки форм боротьби з тоталітаризмом у прозі У.Самчука, В.Барки, Т.Осьмачки, І.Багряного. Проблематика роману В.Барки "Жовтий князь". Опір людської особистості тоталітарному молохові у романі І.Багряного "Сад Гетсиманський". Значення біблійно-християнських образів.

Загальна характеристика літературного процесу 60-х років ХХ ст. Літературне шістдесятництво. Провідні мотиви лірики "шістдесятників" (Л.Костенко, І.Драч, В.Симоненко, В.Стус, М.Вінграновський та ін.). Виклик бездуховності, описовості, догматизмові, проголошення свободи творчого самовираження митця. Поєднання традиції і новаторства в поезії Л.Костенко, В.Симоненка, М.Вінграновського, І.Драча. Творчість українських поетів-дисидентів – В.Стуса, І.Світличного, І.Калинця та ін. Опір як форма існування ліричного героя у їх ліриці. Поєднання давньої української традиції словом обстоювати права рідного народу на існування та тенденцій європейського модернізму у творчості дисидентів. Естетика страждання – центральне поняття дисидентської естетики. Мужність і стійкість ліричного героя В.Стуса у нерівній боротьбі зі злом і неправдою.

Особливості становлення і розвитку історичної тематики в українській літературі ХХ століття. Відродження і розквіт історичної прози у 70-х роках. Проблеми історичної пам'яті та осмислення долі українського народу в трьох часових вимірах – минулому, теперішньому і майбутньому у романах П.Загребельного, Р.Іваничука. Причини заборони історичного роману, громадянська мужність українських митців. «Химерний роман» у прозі 70-х років, джерела його виникнення. Обстоювання національних цінностей, протест проти бездуховності суспільства, роздуми про природу творчості митця, філософське осмислення призначення людини на землі – основні тематичні цикли химерної української прози.

Творчість Д.Павличка. Любов до рідної мови, розуміння її значення у віршах "О слово рідне, хто без тебе я?.. ", "Ти зрікся мови рідної", "Якби я втратив очі. Україно...". Ставлення до землі, хліба, до людської праці як критерію морально-етичних якостей людини у вірші "Коли ми йшли удвох з тобою". Філософізм, глибина роздумів над сутністю людського життя у вірші "Два кольори". Пісенна творчість Д.Павличка. Народні джерела пісень "Два кольори", "Лелеченьки", "Я стужився, мила, за тобою".

Яскравий світ художнього слова Ліни Костенко, громадянська наснаженість її поезій, висока художня культура, багата образність, глибина думки, афористичність вислову.

Історична основа роману у віршах "Маруся Чурай". Народнопісенні джерела. Основний конфлікт – між вірністю та зрадою, високою духовністю та приземленими матеріальними інтересами. Проблема митця і народу, ролі мистецтва в житті й боротьбі за національне визволення. Філософське осмислення історичного минулого України, проекція на сьогодення.

Іван Драч – поет невпинного пошуку нового змісту й форм вираження буття людей доби НТР, планетарних конфліктів, навислої над людством загрози воєнної катастрофи. Проблема Чорнобильської трагедії в українській літературі.

Чорнобильська мадонна". Символічний ряд поеми.

О.Гончар. Лірико-психологічна проза.

Художня деталь в зображенні людських характерів у творчості Григора Тютюнника.

П.Загребельний – романіст. Подолання описовості, поживлення особистісного начала, активізація авторської творчої позиції – ознаки оновлення у прозі 60-х рр. Звернення до історичного минулого у романі "Диво". Зміщення часових площин, визначення головним героєм Софії Київської.

Героїко-патріотична тема в творчості українських письменників. Історія українського народу на сторінках художніх творів. Сучасна українська поезія, суспільні умови розвитку, місце у світовій ліриці. Тематичні, жанрові, стилеві особливості, провідні мотиви сучасної поезії (І.Світличний, В.Базилевський, Т.Мельничук, В.Голобородько, Л.Голота та ін.). Тематика, проблематика сучасної прози (В.Дрозд, В.Шевчук, Ю.Мушкетик). Українські письменники у боротьбі за суверенну Україну (Т.Шевченко, І.Франко, О.Гончар. Б.Олійник. Р.Іваничук, В.Стус. В.Яворівський, І.Драч, І.Дзюба. та ін.). Образ України в творчості сучасних українських поетів (Дмитро Павличко, Іван Драч, Борис Олійник. Ліна Костенко та ін.). Українська поезія в діаспорі (Є.Маланюк, Т.Осьмачка, Ю.Клен та ін.). Провідні мотиви та образи. Поетичне вираження глибокої любові до рідної мови в поезії Максима Рильського, Дмитра Білоуса, Павла Тичини, Дмитра Павличка та ін. Образ матері в сучасній поезії (Андрій Малишко, Борис Олійник, Василь Симоненко та ін.).

Постмодернізм в українській літературі. Постмодерна гра в поезії Ю. Андруховича, В. Неборака, О. Ірванця. Естетика «Бу-Ба-Бу. Інтертекстуальність

прози Ю. Андруховича («Московіада», «Рекреації», «Дванадцять обручів»).
Творчість Ю. Іздрика, С. Жадана, О. Забужко.

Поезія 80-90-х рр. Основні тенденції розвитку. Культурницький напрям: І. Римарук, Н. Білоцерківець, Ю. Бедрик, В. Махно, Мар'яна Савка, Маріанна Кіяновська. Національно-міфологічний струмінь: В. Герасим'юк.

Тенденції розвитку української літератури ХХІ ст. (огляд самотійно прочитаних творів на вибір).

Огляд сучасних літературно-художніх і літературно-критичних, літературознавчих періодичних видань і Інтернет-ресурсів (на вибір).

СТРУКТУРА ФАХОВОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Програма фахового іспиту передбачає визначення рівня теоретичних знань, умінь і навичок, здійснювати власне творче трактування запропонованої проблеми чи літературно-мистецького факту.

Загальна кількість запитань в одному варіанті становить *25 тестів множинного вибору відкритої форми* й оцінюється по *4 бали за кожен правильну відповідь*.

Відповіді на питання тесту вступник готує письмово на робочому місці. Час виконання завдання – *40 хв.* Під час виконання тесту вступник працює самотійно, не користується сторонніми джерелами інформації, не контактує з іншими абітурієнтами, що працюють над тестовими завданнями.

Результати складання тестової частини комбінованого фахового іспиту визначаються оцінками за *100-бальною шкалою*.

Результати виконання практичного завдання (проектної пропозиції) фахового іспиту абітурієнт представляє в *усній формі*. Вступник заздалегідь письмово виконує практичне завдання впродовж 40 хв., потім усно доповідає про результати.

Проектну пропозицію щодо створення блогу, подкасту, циклу публікацій певної тематики рекомендовано подавати за такими параметрами:

1. Назва проекту.
2. Опис цільової аудиторії.
3. Мета проекту.
4. Концепція.
5. Ризики/загрози проекту та шляхи усунення чи зменшення їх.
6. Критерії досягнення результату.

Усна відповідь оцінюється за *100-бальною шкалою*.

Критерії оцінювання практичного завдання (максимально 100 балів):

1. Оригінальність ідеї – 10
2. Суспільне значення – 10
3. Реалістичність та точність опису цільової аудиторії, ризиків та критеріїв досягнення – 20
4. Деталізованість концепції – 20
5. Зв'язок з вітчизняним культурним простором – 20
6. Грамотність – 20

Після закінчення відповіді екзаменатори задають питання з поставленої

проблематики. Питання комісії можуть бути спрямовані на уточнення, поширення, деталізацію та ілюстрацію відповіді вступника.

Загальна оцінка за фаховий іспит (максимальна кількість балів – 200) оголошуються після оформлення протоколу засідання комісії.

Зразок тестового запитання

У якому рядку однакова кількість звуків і букв у кожному слові?

- *радість, реакція, феєричний, оберіг;*
- *ягода, ім'я, вічність, лінія, мрія;*
- *пам'ять, щавель, щирість, усміхається;*
- *комунікація, знання, менеджмент, спілкування.*

Назвіть твори Григора Тютюнника

- *«В сутінки», «Дивак», «Три зозулі з поклоном»;*
- *«Гуси-лебеді летять», «Щедрий вечір», «Чотири броди»;*
- *«Вир», «Хмарка сонця не заступить»;*
- *«За мить щастя», «Тронка», «Таврія».*

Зразок практичного завдання

Підготуйте проектну пропозицію щодо створення блогу «Що читати?»

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКА

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічної послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням

	послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Сучасна українська літературна мова

Основна

1. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматики укр. мови / І. Вихованець, К. Городенська; за ред. І. Вихованця. Київ: Унів. Вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
2. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / за ред. К. Г. Городенської. Київ; Інститут української мови: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
2. Мойсієнко А. К., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник. Київ: Знання, 2010. 374 с.
3. Плющ М. Я. Граматика української мови: У 2 ч. Ч. 1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Підручник. Київ: Вища шк., 2005. 286 с.
4. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова: Підручник. Київ: Либідь, 2001. 400 с.

Додаткова

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія: Підручник. Київ: Либідь, 1993. 336 с.
2. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підр. для студ. вищ. навч. заклад. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 336 с.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Морфологія: Монографія. Донецьк, 1996.
4. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. Сучасна українська літературна мова: Підручник. Київ: Вища шк., 2003. 430 с.
5. Олійник О. Б., Шинкарук В. Д., Гребницький Г. М. Граматика української мови. Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2007. 544 с.
6. Пентилюк М. І., Іващенко О. В. Українська мова: Підручник-комплекс. Київ: Ленвіт, 2001. 352 с.
7. Караман С. О., Караман О. В., Дика Н. М. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник. Частина I-II. Синтаксис словосполучень. Синтаксис простих речень. 2009. 276 с.
8. Караман С. О., Караман О. В., Дика Н. М. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник. Частина III-IV. Синтаксис складного речення. 2009. 214 с.
9. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / О. С. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ [та ін.]; за ред. С. О. Карамана. Київ: Літера ЛДТ, 2011. 560 с.

Історія української літератури

Основна

1. Білоус П. Історія української літератури XI – XVIII ст.: навч. посіб. Київ: Академія, 2009. 424 с.

2. Історія української літератури ХІХ ст.: У 2 кн.: Підручник / За ред. М.Г.Жулинського. Т.1-2. Київ : Либідь, 2006.
3. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ століття : У 2 кн. : Підручник / За ред. О. Д. Гнідан. Київ : Либідь, 2005. – Кн. 1. 624 с.; Кн. 2. 496 с.
4. Історія української літератури ХХ ст. : у 2-х кн. / ред.-упоряд. В. Г. Дончик. Київ: Либідь, 1998.
5. Кузьменко В. І. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навчальний посібник : у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко.Т. 1-3. Київ : Академвидав, 2017.

Додаткова

- 1.Зеров М. Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. Дрогобич : Відродження, 2007. 568 с.
- 2..Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ століття: у 4-х кн. / упоряд. В. Яременко. Київ: Аконті, 1994 – 2001.
- 3.Чижевський Д. І. Історія української літератури. Київ : Академія, 2003. 568 с.

Інформаційні ресурси

<http://bukvoid.com.ua/>

<https://chytomo.com/>